

jednog čovjeka, ogledati to prije u nečem većem, što ima pravednost. Učini nam se, da je to veće država; tako smo je osnovali što smo mogli najbolju, dobro znajući, da će pravednost biti svakako u dobroj državi. Što nam se dakle ondje pokazalo, prenesimo na jednoga čovjeka, i ako se bude slagalo, dobro će biti. A ako se u čovjeka pokaže nešto drugo, opet ćemo se vratiti na državu i iskušati, te ćemo možda, uspoređujući i tarući jedno o drugo, postići da kao iz kresiva vrcne pravednost. A kad se ona jasno pokaže, učvrstit ćemo je sami u sebi. 435

– To je pravi put i treba tako činiti.

– Zar je onda ono što se uspoređuje, premda je jedno veće a drugo manje, nejednako u onome, po čemu se uspoređuje, ili jednako?

– Jednako.

– Dakle se i pravedan čovjek po samom pojmu pravednosti ništa ne će razlikovati od pravedne države, nego će biti jednak. b

– Da! Jednak.

– Ali za državu se činilo, da je pravedna, kad su u njoj bile tri vrste različitih naravi, i kad je svaka vrsta radila svoj posao; a opet trijezna, hrabra i mudra na temelju drugih nekih osobina i stanja tih istih staleža.

– Istina.

– Dakle ćemo tako, prijatelju, i jednoga čovjeka, koji će imati iste vrste u svojoj duši, radi istih osobina s onim staležima, držati vrijednim istih imena kao državu. c

– Morat ćemo.

– Opet smo, divotniče – rekoh ja – zapali u olako razmatranje o duši, ima li ona u sebi one tri vrste ili nema.

– Čini mi se, da nismo u posve olako; ta možda je istina, Sokrate, što se veli, da je teško, što je lijepo.

– Čini se. No dobro znaj, Glaukone, da – ako ja mislim – takvim postupkom, kakvim se sada u govoru služimo, toga nikada ne ćemo točno dobiti, jer do toga vodi drugi duži i d

većiput; ali možda više odgovara onome, što je prije rečeno i razmotreno.

– Nije li dovoljno? Jer meni bi za sada dovoljno bilo.

– Ali zaista, i meni će posve dovoljno biti.

– Dakle ne sustani nego promatraj.

e   – Zar onda nismo primorani priznati, da su u svakoga od nas iste vrste i ćudi, koje i u državi? Jer jamačno nisu od drugud u nju došle. Ta bilo bi smiješno, ako bi tko pomislio, da srčanost nije nastala u državama iz pojedinaca, koji i jesu tome uzrok, kao ljudi u Trakiji i Skitiji i recimo uopće ljudi u sjevernim krajevima; ili težnja k znanju, koju bi svatko
436   najprije pridjeo našem kraju; ili želja za privređivanjem, za koju ne bi nitko rekao, da se najmanje nalazi u Feničana i u Egipćana.

– I te kako.

– To je dakle tako, i nije ništa teško spoznati.

– Nipošto.

– Ali ovo je već teže; radimo li tim jednim istim sve, ili jednim od toga trojega jedno, a drugim drugo; učimo li jednom našom sposobnošću, drugom se srdimo, a opet trećom nekom tražimo naslade u jelu i rađanju i što je tome srodno;
b   ili svako od toga cijelom dušom radimo, kad pregnemo? To je ono, što će biti teško kako treba odrediti.

– I meni se čini.

– Ovako to dakle kušajmo odrediti, jesu li one sposobnosti međusobno istovjetne ili različne.

– Kako?

– Očito je, da jedno isto ne će u istom smislu ili u istom odnosu činiti ili trpjeti u isti čas protivno. Zato, ako nađemo, da se to zbiva u djelatnostima duše, znat ćemo, da nije bilo
c   jedne sposobnosti nego više.

– Dobro.

– Pazi dakle, što velim.

– Govori.